

**УКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ МИХАЙЛА ДРАГОМАНОВА**

Свідоцтво
про державну
реєстрацію
серія KB
№ 23982-138223
від 14 червня 2019 р.

**ВИЩА
ОСВІТА
УКРАЇНИ**

Засновано
в 2001 році

Передплатний індекс
23823

**ТЕОРЕТИЧНИЙ ТА НАУКОВО-МЕТОДИЧНИЙ ЧАСОПИС
1 (88)' 2023**

DOI: 10.32782/NPU-VOU.2023.1(88)

Засновники

ДЕРЖАВНЕ ІНФОРМАЦІЙНО-ВИРОБНИЧЕ ПІДПРИЄМСТВО
ВИДАВНИЦТВО «ПЕДАГОГІЧНА ПРЕСА»
УКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ МИХАЙЛА ДРАГОМАНОВА

Редакційна колегія журналу «Вища освіта України»

Головний редактор

Віктор АНДРУЩЕНКО, доктор філософських наук, професор, член-кореспондент НАН України, академік НАПН України, ректор Українського державного університету імені Михайла Драгоманова

Редакційна колегія

Валентина БОБРИЦЬКА, доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри соціальної філософії, філософії освіти та освітньої політики Українського державного університету імені Михайла Драгоманова

Наталія ДЕМ'ЯНЕНКО, доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри педагогіки Українського державного університету імені Михайла Драгоманова

Любов ДРОТЯНКО, доктор філософських наук, професор, завідувач кафедри філософії Національного авіаційного університету

Наталія КОЧУБЕЙ, доктор філософських наук, професор, професор кафедри менеджменту та інноваційних технологій соціокультурної діяльності Українського державного університету імені Михайла Драгоманова (заступник головного редактора)

Сергій КУРБАТОВ, доктор філософських наук, старший науковий співробітник, професор кафедри соціології Київського національного університету імені Вадима Гетьмана, радник президії НАПН України

Владислава ЛЮБАРЕЦЬ, доктор педагогічних наук, професор, в.о. завідувача кафедри менеджменту та інноваційних технологій соціокультурної діяльності Українського державного університету імені Михайла Драгоманова

Олена МАТВІЄНКО, доктор педагогічних наук професор, завідувач кафедри початкової освіти Українського державного університету імені Михайла Драгоманова

ISSN 2078–1016

Наталія МОЗГОВА, доктор філософських наук, професор, завідувач кафедри філософії Українського державного університету імені Михайла Драгоманова

Мар'я НЕСТЕРОВА, доктор філософських наук, професор, професор кафедри менеджменту та інноваційних технологій соціокультурної діяльності Українського державного університету імені Михайла Драгоманова, академічний куратор кафедри Жана Моне «Соціальні та культурні аспекти Європейських Студій», директор Європейського центру досконалості «Європейські студії соціальних інновацій в освіті»

Володимир СЕРГІЄНКО, доктор педагогічних наук, професор, директор навчально-наукового інституту перепідготовки та підвищення кваліфікації Українського державного університету імені Михайла Драгоманова

Віолета СКИРТАЧ, кандидат філософських наук, доцент, доцент кафедри філософії, історії та соціально-гуманітарних дисциплін Донбаського державного педагогічного університету

Діана СПУЛБЕР, доктор філософії, професор Університету Генуї (Італія)

Наталія ТИТОВА, доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри теорії та методики професійної освіти Українського державного університету імені Михайла Драгоманова

Олена ЯЦЕНКО, кандидат філософських наук, доцент, запрошений дослідник Інституту інженерії, орієнтованої на людину, Школа інжинірингу та інформатики Бернського університету (Швейцарія)

Редакційна рада

Віль БАКІРОВ, доктор соціологічних наук, професор, академік НАН України, академік НАПН України, радник ректора Харківського національного університету ім. В. Н. Каразіна

Галина БЕРЕГОВА, доктор філософських наук, професор, професор кафедри журналістики та філології Міжнародного класичного університету імені Пилипа Орлика

Леонід ГУБЕРСЬКИЙ, доктор філософських наук, професор, академік НАН України, академік НАПН України, радник ректора Київського національного університету імені Тараса Шевченка

Володимир ЄВТУХ, доктор історичних наук, професор, член-кореспондент НАН України, декан факультету соціально-економічних наук Українського державного університету імені Михайла Драгоманова

Ірина ЄРШОВА-БАБЕНКО, доктор філософських наук, професор, професор кафедри менеджменту та інноваційних технологій соціокультурної діяльності Українського державного університету імені Михайла Драгоманова

Наталія РІДЕЙ, доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри освіти дорослих Українського державного університету імені Михайла Драгоманова

Григорій ТОРБІН, доктор фізико-математичних наук, професор, проректор з наукової роботи Українського державного університету імені Михайла Драгоманова

Адреса редакції:

01601, м. Київ вул. Пирогова, 9,
Український державний університет імені Михайла Драгоманова
тел.: +38-044-239-30-17

Матеріали для публікації можна надсилати електронною поштою: vou@udu.kyiv.ua
сайт журналу: journals.udu.kyiv.ua/index.php/vou

Схвалено рішенням вченої ради Українського державного університету імені Михайла Драгоманова
протокол № 3 від 09.03.2023 р.

ЗМІСТ

СТОРІНКА ГОЛОВНОГО РЕДАКТОРА

Віктор АНДРУЩЕНКО

Рашизм: «нове/старе» обличчя агресора 5

АКТУАЛЬНА ПРОБЛЕМА

Denys BAKIROV

The character of russian elite: intelligence and intelligentsia, dictatorship and contradiction 18

ФІЛОСОФІЯ ОСВІТИ ХХІ СТОЛІТТЯ: ПОШУК ПРІОРИТЕТІВ

Наталія МОЗГОВА

Філософсько-антропологічний контекст теорії виховання дітей в східній та західній культурних традиціях: минуле й сьогодення 24

Катерина ГОНЧАРЕНКО

Механізм формування інтерпасивного мовчазного суб'єкта в освітньому просторі 32

ДОСЛІДНИЦЬКІ ПРОЕКТИ У ВИЩІЙ ШКОЛІ

Сергій ТЕРЕПИЩІЙ

Формування культури академічної соціальної відповідальності: уроки українського досвіду війни 39

Мар'я НЕСТЕРОВА, Лілія АТНАЖЕВА, Андрій ЗАМОЖСЬКИЙ

Соціальні інновації та управління різноманіттям у співпраці університетів та громад 47

ЧАС РЕФОРМ: МЕТОДОЛОГІЯ ТА МЕТОДИКА ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

Maria SHEREMET, Daria SUPRUN

Psychological and pedagogical conditions of the organization of the professional training system of specialists in the field of inclusive education 54

Галина КОЗЛАКОВА, Ірина СТАВИЦЬКА

Вдосконалення методики навчання іноземної мови у сучасному технічному університеті 62

ГУМАНІЗАЦІЯ ОСВІТИ ТА ВИХОВАННЯ

Світлана ГАНАБА

Людина вчиться бути громадянином упродовж життя: розмисли над книгою Юло Вооглайда “Мислити як громадянин. Посібник для тих, хто хоче мислити самостійно” 69

Ірина КУЗНЕЦОВА, Олександра РУБАНЕЦЬ

Етичний складник комунікацій у мережевому освітньому середовищі 80

Вселена КРИЛОВА (Вселена СВИТЛА)

Харизма викладача в екзистенціальних вимірах буття 87

ІНФОРМАЦІЯ. РЕЦЕНЗІЇ. ПОВІДОМЛЕННЯ

Поліна ГЕРЧАНІВСЬКА

Словник «Людина і культура»: єдність філософської антропології, філософії культури і культурології 96

Катерина АСТАХОВА

Міжнародна науково-практична конференція «Привабливість навчального закладу: складові та тренди» Харківський гуманітарний університет «Народна українська академія» 10 лютого 2023 р. 98

Abstracting Review of Journal Articles 100

Contents 106

До уваги авторів 108

**На підставі Наказу МОН України від 10.10.2022 р.
№ 894 (додаток 2) журнал «Вища освіта України»
включено до Переліку наукових фахових видань України
категорії «Б» зі спеціальностей «033 – Філософія»,
«011 – Освітні, педагогічні науки».**

Катерина АСТАХОВА

доктор історичних наук,
професор, ректор
Харківського гуманітарного університету
«Народна українська академія»

10 лютого, незважаючи на досить складну ситуацію, що склалася в країні через масований ракетний обстріл, в місті-герої Харкові відбулася XXI Міжнародна науково-практична конференція «Привабливість навчального закладу: складові та тренди», організатором якої виступив Харківський гуманітарний університет «Народна українська академія» (ХГУ «НУА»). Слід відзначити, що міжнародні наукові форуми з різних аспектів розвитку освіти ХГУ «НУА» проводить щорічно. Вони збирають високопрофесійну авторитетну аудиторію фахівців, керівників освітніх інституцій, викладачів. За роки, що минули з часу започаткування цієї традиції, на базі ХГУ «НУА» склався своєрідний експертний майданчик, який щороку збирає науковців. Не став виключенням і лютий 2023 р., хоча природньо було б чекати перенесення форуму чи тимчасового призупинення. Але організатори вирішили ризикнути і не порушувати традицію. Відсутність світла та зв'язку, безумовно, додали клопоту. Але це стосувалося виключно організаційних питань. У змістовному плані рівень конференції не поступався довоєнним рокам. Онлайн формат не завадив прийняти участь у роботі форуму більше, ніж ста двадцяти учасникам. Серед них -

МІЖНАРОДНА НАУКОВО- ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ «ПРИВАБЛИВІСТЬ НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ: СКЛАДОВІ ТА ТРЕНДИ» ХАРКІВСЬКИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «НАРОДНА УКРАЇНСЬКА АКАДЕМІЯ» 10 ЛЮТОГО 2023 Р.

© Астахова К., 2023

три академіка та члена-кореспондента Національної Академії Наук України, тридцять п'ять докторів наук, представники Австрії, Великої Британії, Норвегії, Нідерландів, Польщі, Німеччини, Швеції та Литви. Погодьтеся, таке міжнародне представництво зробить честь будь якому науковому заходу, тим паче у сучасних умовах. Архітектоніка харківського наукового зібрання відрізняється від звичних форматів. Конференцію завжди починає метр. Цього разу цю позицію зайняв відомий в країні вчений, досвідчений керівник освіти, академік НАН України, членкор. НАПН України, доктор соціологічних наук, професор, Радник ректора

Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна - В. С. Бакіров, роздуми якого навколо проблем розвитку сучасного світу університету викликали непідробний інтерес учасників.

Після обговорення доповіді метра настає черга експертів. До цього амплу були запрошені авторитетні та досвідчені вчені - член-кор. НАПН України, доктор соціологічних наук, професор, директор Харківського регіонального центру оцінювання якості освіти О.Л. Сидоренко, кандидат педагогічних наук, професор, заслужений працівник освіти України, ректор КВНЗ «Харківська академія неперервної освіти» Л. Д. Покроєва, доктор історичних наук, професор, завкафедри історіографії, джерелознавства та археології ХНУ імені В. Н. Каразіна С. І. Посохов, доктор економічних наук, професор кафедри економіки і права ХГУ «НУА», завсектору інституційної економіки Інституту економіки та прогнозування НАН України О. Л. Яременко та доктор історичних наук, професор, ректор ХГУ «НУА» К. В. Астахова, яка також забезпечувала модерування конференції. З виступами метра та експертів можна познайомитися в репозиторії ХГУ «НУА» (<http://dspace.nua.kharkov.ua/jspui/handle/123456789/2405>).

Третя частина конференції була не менш насиченою та змістовною, і проводилася вона в форматі дискусії. Дискутували відомі вчені, керівники університетів, ліцеїв та гімназій, викладачі ЗВО та вчителі, із самих різних сторін та позицій розглядаючи проблеми привабливості навчаль-

них закладів, їх прагнення до збереження провідних позицій української освіти. Серед багатьох виступів та реплік особливу увагу учасників привернули доповіді вченого зі Швеції Свена-Олафа Коліна, польських науковців, докторів наук, професорів О. Козлової (Щецин) та Р. Томашевського (Слупськ), представників Німеччини професора Е. Міттельштедта та Л.-М. Пуетс, вітчизняних фахівців: доктора філософських наук, професора кафедри менеджменту та інноваційних технологій соціокультурної діяльності Українського державного університету імені Михайла Драгоманова, заступника головного редактора журналу «Вища освіта України» Н. В. Кочубей та професора цієї ж кафедри, доктора філософських наук, проф. кафедри Жана Монне SCAES, керівника Центру досконалості Жана Монне ESSIE – М. О. Нестерової, а також доктора економічних наук, професора, завкафедри управління та організаційного розвитку Українського католицького університету О. М. Ляшенко, доктора соціологічних наук, професора, проректора ХГУ «НУА» К. Г. Михайльової, директора Харківського фізико-математичного ліцею № 27, кандидата соціологічних наук Ю. В. Єременко та ін.

Підводячи підсумки, учасники дійшли висновку, що конференція виправдала очікування, продемонструвала нагальну потребу саме сьогодні обговорювати перспективи розвитку української системи освіти, її привабливість після війни, конкурентоспроможність, в т.ч. міжнародну.